

בין חפץ לפירח

ליל שבועות, השעה מאוחרת,
העייפות מתגברת, ואנחנו לומדים תורה...

- אבל למה בעצם?
 - מה מביא אותנו ללימוד תורה?
 - איזה תחושות יש לנו כלפי לימוד התורה?
- מוזמנים להצטרף ללימוד בעקבות הרגשות
והתחושות השונים שמלווים את לימוד התורה.

”אֲשֶׁרִי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הֵלֵךְ, בְּעֶצֶת רְשָׁעִים;
וּבְדַרְכֵי חֲטָאִים, לֹא עָמַד, וּבְמוֹשָׁב לָצִים, לֹא יָשָׁב.
כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ, וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה, יוֹמֵם וְלַיְלָה..”
(תהילים א, א-ב)

- כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ, וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה, יוֹמֵם וְלַיְלָה..” (תהילים א, א-ב)
- 'אשרי האיש - את מי הפסוק מהלל? פסוק אי מתאר דברים שאדם נמנע מהם. לעומתו, פסוק ב מתאר דברים שאדם עושה. מה הדברים שהאדם עושה?
 - התבוננו על שני חלקי פסוק ב- מה היחס בין האדם לתורה, המתואר בכל אחד מחלקי הפסוק?
 - חישוב, מה הקשר בין שני חלקי הפסוק? נסו להוסיף מילות חיבור ביניהם (בשביל, למרות, בגלל, בניגוד וכו') שיבטאו את מערכת היחסים בין שני חלקי הפסוק.

”...ובתורתו יִהְיֶה, יוֹמֵם וְלַיְלָה”

וְלָמָּה נִמְשָׁלָה תוֹרָה לְמִטָּה. לומר, מה מִטָּה מְשַׁחֶקֶת אֲבָנִים, שְׁנֵאמַר: אֲבָנִים שְׁחָקוּ מִים (איוב יד, יט), אף התורה מְשַׁחֶקֶת לֵב הָאָבִן. וְזֶהוּ שְׂאֵמְרוּ רְבוּחֵינוּ זְכוּרֵנוּם לְבָרְכָהּ: אִם אָבִן הוּא, נְמוּחַ. וְאִם בְּרִזָּל הוּא, מְחֻפּוֹצָץ. לָכֵן אִין טוֹב לְאָדָם כִּי אִם לְהַמִּית עֲצָמוֹ עַל דְּבָרֵי תוֹרָה, וְלַעֲסֵק בָּהּ תָּמִיד יוֹמֵם וְלַיְלָה. וְזֶהוּ שְׁנֵאמַר: וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמֵם וְלַיְלָה.
(מדרש תנחומא, האזינו, ג:)

- למה נמשל האדם, למה נמשלה התורה, ומה התורה עושה לאדם שלומד אותה?
- חפשו- מה הפעלים שנמצאים במקור? מה הפעלים האלה משדרים? איזו אווירה הם משרים על לימוד התורה?
- לו הייתם צריכים לחשוב על היחס ביניכם לבין לימוד התורה, מה הדימויים שהייתם בוחרים?

”כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ”

כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ
אמר רבי: אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ,
שנאמר: (תהילים א, ב) כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חִפְצוֹ.
לוי ורי שמעון ברבי יתבי קמיה דרבי, וקא פסקי סידרא.
סליק ספרא.

- לוי אמר: לייחו [לן] משלי
ר' שמעון ברבי אמר: לייחו [לן] תילים
כפיייה ללוי ואייחו תילים
כי מטו הכא יכי אם בתורת ה' חפצוי פריש רבי ואמר אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ
אמר לוי: רבי נתח לנו רשות לעמוד. (עבודה זרה, יט, ע"א)
תרגום שטיינזלץ: לוי ורבי שמעון, בנו של רבי, היו לומדים בסדרי המקרא. נסתיים הספר

תארו במילה או במשפט קצר את המצב הנפשי בו אדם צריך להיות כאשר הוא לומד תורה.

המקורות השונים הציבו לנו את שני חלקי הפסוק זה כנגד זה-
 יבחרת ה' חפצו לעומת יוהגית בו יומם ולילה'.

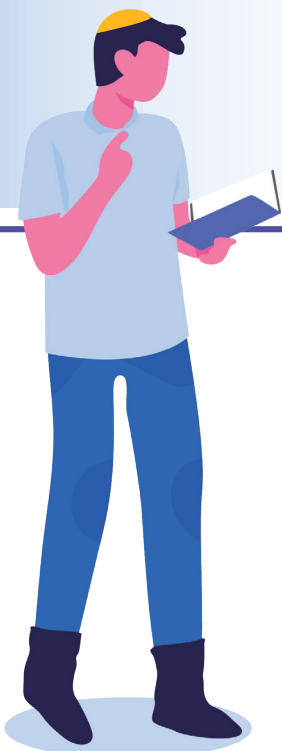
- לאיזה דגש בלימוד תורה אתם יותר מתחברים ומזדהים?
- האם לדעתכם ניתן ליצור חיבור בין שתי תנועות הלימוד הלכאורה מנוגדות האלו?

שלמדו. אמר לוי: יביאו משלי, רבי שמעון בנו של רבי אמר: יביאו תהילים. כפה את לוי והביאו תהילים. כאשר הגיעו לפסוק: "כי אם בתורת ה' חפצו", פירש רבי ואמר- אין אדם לומד תורה אלא ממקום שליבו חפץ. אמר לוי: נתת לנו רשות לעמוד.

פירוש שטיינזלץ: נתת לנו רשות לעמוד- רבי, נתת לנו (כלומר: לי) רשות לעמוד ולצאת.

- מה הדיון בין לוי לרבי שמעון?
- מה הדרך בה הוכרע הדיון? המונח 'כפייה' מופיע גם בקבלת תורה- יכפה עליהם הר כגיגתי (תלמוד בבלי שבת כ"ח, עמוד ב). מה הקשר לדעתכם בין המקורות?
- מהי תגובתו של רבי? מה היחס בינה לבין דברי ר' שמעון? ומה עשה לוי בעקבות דבריו של רבי?
- מה הדגש בדברים של רבי? נסו לבחור מילה אחת מתוך דבריו שמשקפת את העיקר.
- מה המקום בו לוי ור' שמעון נמצאים? אלו מובנים ומשמעויות יש במילה 'מקום'?
- כיצד המקום משפיע על הלימוד?
- מהו חפץ? וכיצד יודעים מה הלב חפץ?
- הישבו על מצב בו היה לכם חפץ ללימוד. מה גרם לכך?

תארו במילה או במשפט קצר את המצב הנפשי בו אדם צריך להיות כאשר הוא לומד תורה.

נחזור להמשך הגמרא איתה פתחנו- "אין אדם למד אלא ממקום שליבו חפץ", ונמשיך לקרוא בדברי רבא:

[...] אמר רבא לעולם ילמוד אדם תורה במקום שלבו חפץ שנאמר כי אם בתורת ה' חפצו. ואמר רבא בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה ולבסוף נקראת על שמו שנאמר בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה. (עבודה זרה, יט, ע"א)

- השוו בין המימרא הראשונה של רבא לדברי רבי (במקור למעלה) מה לדעתכם משמעות ההבדל הקטן הקיים ביניהם?
- כיצד מפרש רבא את היחס בין שני חלקי הפסוק במימרא השניה שלו?
- תארו את התהליך שאדם עובר בלימוד תורה, על פי דברי רבא.
- ולבסוף נקראת על שמו...- תנו שם חדש לדף הלימוד.

בין חפץ לכרח, מה הדרך שלנו ללמוד תורה? איך הופכים את הכרח לחפץ? מה יאפשר ללימוד להפוך להיות שלנו?

נסיים בסיפור על המגיד מקוזניץ:

"צדקו חכמינו, שבתחילה היא נקראת תורה ה', ובסוף תורתו, היינו, של אדם. שכן כשלומד אדם תורה לשמה, נותנים לו את התורה הקדושה במתנה והריהי שלו ורשאי הוא להלביש בה את כל רעיונותיו הקדושים" (אור הגנוז עמ' 225)

